

ทะเบียนวิจัยเลขที่ 22 04 01 12 02 01

การประเมินอัตราการสูญเสียผลผลิตข้าวโพดหลังการเก็บเกี่ยวในไร่กสิกร
ESTIMATION OF POST HARVEST LOSSES OF CORN PRODUCTS IN FARMER'S FIELD

สง่า ดวงรัตน์
อมร วรรณนสาร
วิจิตรา จิตตไทย

สุนันทา เวสอรัย
ประสิทธิ์ บุญชูดวง

ฝ่ายวิเคราะห์ทางสถิติ

กองแผนงานและวิชาการ

บทคัดย่อ

การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพด เป็นปัญหาสำคัญมากปัญหาหนึ่งที่มีผลกระทบต่อผลผลิต จึงได้ดำเนินการสำรวจหาข้อมูลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการเก็บเกี่ยวว่ามีความเสียหายมากน้อยเพียงใด โดยได้ทำการศึกษาดูติดต่อกันเป็นเวลา 2 ปี คือในปี 2521 ได้ทำการสำรวจในจังหวัดลพบุรี และนครราชสีมา และในปี 2522 ทำการสำรวจจังหวัดนครสวรรค์เพิ่มอีกหนึ่งจังหวัด รวมเป็น 3 จังหวัด การเลือกตัวอย่างใช้แบบ Multi Stage Random Sampling ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และทำแปลงตัวอย่างขนาด 10x10 ตารางเมตร ปี 2521 ทำการสัมภาษณ์ 80 ครัวเรือน ทำแปลงตัวอย่าง 32 ครัวเรือน และปี 2522 ทำการสัมภาษณ์ 120 ครัวเรือน และทำแปลงตัวอย่าง 48 ครัวเรือน ได้ทำการสำรวจของแต่ละปีระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม ผลวิเคราะห์เกี่ยวกับการทำไร่ทั่ว ๆ ไป สรุปได้ว่า

1. เนื้อที่เพาะปลูกข้าวโพดของเกษตรกรเฉลี่ยต่อครัวเรือน มีเนื้อที่เพาะปลูกประมาณ 38-45 ไร่
2. เกษตรกรนิยมใช้ข้าวโพดพันธุ์ที่รัฐบาลแนะนำ โดยเฉพาะพันธุ์สุวรรณ 1 ใช้ถึงร้อยละ 56 ของจำนวนครัวเรือนที่สัมภาษณ์
3. เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการปลูกส่วนมากจะเก็บจากไร่ของตนเอง ถึงร้อยละ 65-72
4. การสูญเสียผลผลิตข้าวโพด
 - 4.1. ก่อนการเก็บเกี่ยว มีการสูญเสียเกี่ยวกับสาเหตุทั่ว ๆ ไป เช่น ต้นล้ม เชื้อรา เป็นโรคและแมลงรบกวน ในปี 2521 สาเหตุสำคัญของการสูญเสียคือ ต้นล้มมีถึงร้อยละ 4.3 ของผลผลิต ส่วนในปี 2522 แมลง กลับเป็นสาเหตุของการสูญเสีย ถึงร้อยละ 4 ของผลผลิต
 - 4.2. การสูญเสียเนื่องจากมีการหลงเหลือในแปลงในช่วงการเก็บเกี่ยว ขึ้นอยู่กับลักษณะการว่าจ้าง ถ้าเป็นการว่าจ้างคนเก็บเหมากระสอบ จะมีการสูญเสียมากกว่าการจ้างเก็บเป็น

รายวัน การจ้ำงเก็บแบบเหมากระสอบจะทำให้มีการหลงเหลือประมาณ 14-16 ก.ก./ไร่
การจ้ำงเก็บแบบรายวันจะหลงเหลือเพียง 4-5 ก.ก./ไร่

- 4.3. เมื่อประมาณมูลค่าเสียหายหลังการเกี่ยวของจังหวัดลพบุรี เกษตรกรจะขาดรายได้ไป
ประมาณ 15-19 ล้านบาท จังหวัดนครราชสีมา 13-28 ล้านบาท และจังหวัด
นครสวรรค์ประมาณ 13 ล้านบาท

กรมวิชาการเกษตร